



**Sermones prestantissimi viri Ro|berti de Litio: ordinis  
Minoru[m] sacre theologie professo||ris: pontificis  
Aquinatis**

**Caracciolo, Roberto**

**Lugd., Anno d[omi]ni. M.cccccxij. vi. no.Maij.**

De diuina charitate Sermo. iij.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70607](#)

# Sermo

## III

nem talē in virū tradas: vel mortuam  
me cito videbis. Et cuz nullā persuasio-  
ne possit eā pater lugēs & dolēs ab hoc  
xposito amouere: eam predictō iuueni-  
delpōsauit. Qui cum diebus aliquibus  
moareb̄ cū vxore sua nouiter ducta no-  
tatus est o multis & nihil xpianitatis  
erat in eo. Videbat eū ecclēsias fugere:  
crucis signū horreare: et dei vba sperne-  
re atq; alia facere que bono viro nō cō-  
uenient. Retulerunt hi qui obseruabant  
vrox sue qui viderāt: quidye de iuuenē  
lentirē. Illa vō diligenter inquirendo a  
viro didicit veritatē: pertimescēs val-  
de iuuenē fierit vt ambo ad sanctū Baz-  
iliū pergeret. Ad quē cū venissent: t̄ si-  
biloia narrassent: ait ad iuuenē. Vis re-  
verti fili. Vellem inquit sed nō possum. I  
Obligatus em̄ sum scriptura ppria ad  
diabolū serviendū. Lui Basilis: Nō sit  
nbi cure. Benignus em̄ est dñs t̄ te pe-  
nitentem suscipiet. Et continuus appre-  
hendē enī signū crucis impressit in frō-  
tem eius: inclusumq; in cellula quadā:  
post tre dies eum visitavit. Quē iuue-  
nis libēter vidit. dicitq; O pater terri-  
biles sunt damores demonū qui tenen-  
tes scriptum meum in manu dicit: Tu  
venisti ad nos: t̄ nō nos ad te: dixitq; ei  
lancē Basilis: Noli timere fili. Et ite-  
rum eo recluso pro ipso oravit. Post ali-  
quot dies iterum visitavit eum. Lui iu-  
uenis ait: O pater alōge nūc audio cla-  
mores demonū t̄ minas: t̄ non video  
ipso. Quo cōfortato sanctus Basilis  
discellit. Aliis vō die ad eū redit. Lui iu-  
uenis: Bene inq; me habeo pater. Vidi  
hāq; bodie in visu te pugnātē et vin-  
centē diabolū. Post hec educes eū: clerū  
et populi fecit cōgregari: t̄ oēs monuit  
orare p̄ iuuenē quē tenēs manu duce-  
bat ad ecclēsiā. Et ecce diabolus cū sua  
comitiua ad eū venit: t̄ conabat rapere  
iuuenem de manu eius. Iuuenis autem  
clamabat: Sancte dei adiuua me. Dia-  
bolus vō dicebat: O Basil preiudicas  
mihi. Ipse venit ad me: Ecce ego teneo  
tūs scriptū. Tūc oēs qui aderāt clamaz-

uerū Kyrieleyson. Et orante Basileo:  
Ecce charta per aerē delata et ab omnib;  
bus visa venit ad manus Basilij: quam  
ipse suscipiens dirit iuueni: Egnoscis  
has litteras frater: t̄ ille. Mee sunt do-  
mine. t̄ fregit Basilis scriptū in signū  
remissionis culpe tam grandis: t̄ regu-  
lam sibi bene viuēdi docuit. Recepit er-  
go iuuenis tanti sceleris remissionē qui  
dei reliquerat: qui diabolo se dederat:  
qui salutem suam in oblivionem tradis-  
derat. O amplitudo misericordie dei. O  
abundantia diuine pacis. Quis despes-  
rabit? O omnū peccatorō portus: refus-  
giū salus t̄ vita. Reuertimini ergo pec-  
catores ad deū nō terreamini peccatorū  
magnitudine: quocūq; petō longe mas-  
ter est dei misa quā nobis sua gratia hic  
impartiri dignetur vltimo nos perdus-  
cēs ad eternā gloriam. Amen.

Sermo. iiiij.



## Enite ad me

oēs qui laboratis et  
onerati estis. Iterum  
vbi. 5. Nihil si recte  
cōspicimus debilius  
est humana mente: q  
velut arūdo a vēto agitata: facile moue-  
tur: facile flectitur: facileq; a bono ince-  
pro deficit: t̄ ad malum cōvertitur. Est  
vtiq; hec in multis infirmitas laborio-  
sa: vt post penitentiā post suscepiaz in-  
dulgentiā peccatorō relabantur in sceles-  
ra multoplura illis a quibus per antea  
fuerāt absolunti. Quib; volēs deus ostē-  
dere suaz charitatē eos ad se vocat etiā  
succurrere huic necessitati sua benigni-  
tate spopōdēs. Ait ei: Enite ad me om-  
nes qui laboratis: scz lepius peccando.  
peccata multaq; infimul aggregādo qz  
et yobis sum indulgere paratus. Ad  
quod plenissimū intelligendum est in p̄re-

99 iij

## De diuina charitate.

senti sermone de quarta flamma diuinæ  
charitatis que multiplicitas vocat  
dicendum. Pro cuius declaratione no  
tandum tres conclusiones.

Prima dicitur ruinatiōis.

Scđa dicitur replicationis.

Tertia dicitur multiplicatiōis.

In quo aperit error eorum qđ dicunt qđ si  
hō post pñiam cadat vel recidivat qđ il  
la penitētia nō fuit vera. Caplī. s.

**R**ūsma excludit dicitur ruinatiōis:  
qđ hō post pñiam pōt ite  
rū ruere in pctō et indigere  
mia dei. Sed alia hoc arguit nōnulli  
dicētes: qđ si homo cadat a pñia: vel ut  
clariss dicit: si homo post penitentiam  
peccat: qđ illa nō fuit vera penitentia.  
Curant aut̄ illud p̄bare autoritatibus  
sanctor̄. Nā ut habeat de peni. dī. iii. c.  
i. Amb. in sermone quadragesime ait:  
Penitētia est mala pterita plangere: et  
plangēda iterū nō cōmittere: ergo qui  
iterū peccaverā pñiam nō facit. Item  
ibidē. c. penitētā. Greg. ait: Penitētia  
quippe agere est et perpetrata mala plan  
geret plāgēda iterū nō perpetrare. Nā  
qui sic alia deplorat: ut tñ alia committ  
rat: adhuc penitētia agere: aut dissimilat  
aut ignorat. Et itē p̄ hō. de summo  
bono. et no. de peni. dī. iii. c. irrisio: inq:  
Irriso: est nō penitens qui adhuc s̄git  
qđ penit. Nec videt eū poscere subbar  
tus: s̄ subsannare supbus. et Aug. in li.  
soliloquioz. Inanis est penitētia inq  
quā sequēs culpa coinquiat. Ergo ex  
his autoritatibus videt qđ penitentia  
quā sequitur culpa nulla est: necdā est.  
Ergo si hoies experiētia certa p̄spere  
rit: se post pñiam ad pctā plapsos: eas  
qđ pñia nulla fuerit: quid aliud rema  
nerit: nisi vt timentes ruinā bonū facere  
nunq̄ velint. Auertat deo ita esse cre  
damus: imo si qđ hanc positionē rene  
ret qđ si hō cadat a penitētia qđ penitē  
tia illa nō fuit vera: vel post quēcunq̄  
cōceptū bonū: si ab illo deficat qđ illud  
bonū verū bonum nō fuit: tanq̄ heret.

ticus ab oībus est vitādus. Fuit hic an  
tiquus error impii manichei. Pro qđ cō  
futando notandum est fin doctrinam  
Alexon. de ales in. ii. volumine summe  
sue. qđ veritas pñie accipit dupliciter:  
sicut veritas cuiuslibet virtutis. Uno  
mō em̄ virtus vera dicitur que haberet  
virtutē opus vel nata est habere quātū  
est de se. Et hoc est de essentia virtutis.  
Alio mō dicitur virtus qđ que p̄ducit in finē.  
Et hec veritas nō est essentialis virtus  
ti: s̄ tñ dicit virtutis cōtinuationem.  
Si ergo primo modo dicatur penitē  
tia qđ: qđ verū virtutis h̄z actū: sic de pe  
nitētia virate est detestari mālū cōmū  
sum: et p̄ illo tpe nullū cōmittere: et de  
futuro p̄ponere non cōmittere. In hoc  
statu si qđ decederet saluus esset. Et in  
ab his oībus pōt homo cadere: et ita p  
ñia vera veritate primo modo dicitur.  
Si aut̄ dicatur pñia vera que perducit  
in fine vt finalis et cōtinuata: ab hac nō  
est cadere. Nā si quis lōgo tēpore in pe  
nitētia permanēset in qua si fuisse mor  
tuus: fuisse aggregatus numero ele  
ctoꝝ: postea in pctō mortali moseretur:  
preterita pñia ipsum nō salvaret. Non  
remanet tñ quin pñia illa nō fuerit ve  
ra: immo etiā verissima. Et ab illo pōt  
hō cadere. Patet hoc in niniuitis homi  
nibus qui pñiam agētes in predicatione  
in Iōne: subterfugere subuersioz in  
teritum meruerūt. Nō em̄ cōsecuti fuisse  
gratia: nisi illa fuisse vera penitētia.  
Et tñ vt nota in. c. sicut: sit Verō  
datus niniuite. de peni. dī. iii. q: postea  
ad vomitū sunt reuersi: ex ira dei eoz: et  
uitas a rege mediorū subuersa est regnā  
te apud hebreos Josia. Et etiā ad hoc  
cōueniens est exemplum David de quo  
ii. Regū. xij. c. dicitur: qđ de pctō mortis  
Urie penituit: et dñs penitētia ei⁹ acce  
ptauit. Postea vero peccauit iterū num  
erando populū prout plenius legitur. ii.  
Regū penit. c. et nibilominus puma ei⁹  
penitētia a qua cecidit fuit vera. Intel  
ligende itaq̄ sunt autoritates in cōtra  
rium adducte. Nam fin doctrinam de

## Sermo

## III

penit. dist. iij. c. incassum. §. sed bba. Illa verba auto:itatū nō ad diuersa tēpora sed ad idē tēpus referuntur: vt sc̄z eo tpe quo qd̄ deset mala q̄ cōm̄it̄: et pñiam fac̄t̄ modo peccet: t̄celera nō cōmittat. Penitētia equidē h̄ esse in libero arbitrio s̄m statū vie qd̄ stibile est: t̄ pōt̄ a bono i malū: t̄ a malo i bonū sepi⁹ exire. Qualiter deus non tm̄ semel sed plu:ries peccatoribus penitētibus remittit oīa p̄t̄: t̄ quare pñia potest iterari: ba: ptismus h̄o non. L̄pm. n.

**S**ecunda conclusio d̄i replicas tōnis. Nā lic̄z h̄o possit a vera pñia cadere in peccatū pōt̄ tn̄ sepius per penitētia surgere et dei misericordiaz inuenire. C̄lōtra quā misericordia ples:ning cōueniūt̄ ass̄erētes nō nisi semel cō:cessum pētōibus posse q̄ pñiam a pētō res̄ilire. Et lic̄z homo vt dictū est a vera penitētia valeat ruere: non tamen pōt̄ penitētia iterū agere fructuoslam. Ar:guūt̄ aut̄ q̄ Ambroſius dicit in. c. repe:riuntur. de peni. dist. iij. Sicut vnum ba:ptisma ita vnicā est penitētia. Quibus respondendum est s̄m Bon. in. iij. dist. iiii. qui dictū Ambroſius intelligit de pe:nitētia solēni s̄m morē aliquarū ecclē:ſarū: nō aut̄ de penitētia cordis qua:peccator mente ad deum conuertitur. Q̄ aut̄ pñia possit iterari: baptismus h̄o non p̄batur tripliciter. Primo q̄ in baptismo imprimūt̄ character qui est indelebilis: in pñia h̄o nō. H̄cdo q̄: ba:ptismus est cōtra morbū nō iterabilem qualis est originalis culpa: sed pñia cō:tra morbū iterabile qualis est morbus p̄ci actualis. Et medicina debet apta:ti morbo. Tertio q̄ baptism⁹ habet tot:am efficaciam a passione xp̄i: sed peni:tentia nō tm̄ a passione xp̄i: sed etiā ab actu nostro. Ideo baptismus non itera:tur sicut t̄ pñia. Penitentia vno iteratur s̄m q̄ voluntas nostra cōuertitur t̄ re:uentur. Dicere ergo q̄ penitentia non possit iterari est error crudelissim⁹ claus:dei vñera diuine misericordie: cogens

oēs pētō:es ad desperandum: ideo sc̄iat omnes pētō:es q̄ deus misericors t̄ de:mentissimus paratus est indulgere: nō tm̄ semel: Is bis: ter: milles tc. Unde t̄ ipse d̄ns iefus Mat. xvii. c. dicit: interroganti Petru: t̄ dicēti: si peccauerit in me frater meus d̄imittam vscz septies ei. Nō dico tibi septies: sed vscz septua:gies septies. i. totiēs quotiens s̄m Vie:ro. Et ponitur numerus finitus pro nu:mero infinito. Vinc Aug. de peni. dist. iij. c. adhuc instant. circa finem ait: Qm̄ quotidiana est offensio: porrect ut quo:tidiana fit remissio. Cur docuisset d̄ns orātes dicere: dimitte nobis debita no:stra; nisi ipse nobis misericors perseuer:aret als p̄suaderet qui nos ab hac pe:ttitione nō vult deficere? Vinc Aug. Hie:ro. autem ad Rusticuz scribit: Septies in die cadit iustus t̄ resurgit. Si cadit quomodo iustus: si iustus quomodo ca:dit. Sed iusti vocabulum nō amittit q̄ per penitentiam semper resurgit. Et nō solū septies: sed septuagies septies de:linquenti si conuertatur ad penitentia p̄t̄ p̄donant. Vinc ille. Ad hoc etiā Laz:stan. vj. lib. diui. insti. aduersus gentes ait: Nemo enim potest esse tam circun:spectus: tamq̄ prudens quin aliquan:do labatur. Et iccirco deus imbecillitatem noſtraz sciens: pro sua pietate ape:ruit homini portum salutis vt huic ne:cessitati: cui fragilitas noſtra subiecta est medicina pñie subueniret. t̄ Leo pa:pa. de peni. dist. f. c. multiplex misericor:dia dei. inquit: Multiplex misericordia dei ita lapsib⁹ humanis subuenit: vt nō solum per baptismi gratiam: sed etiam per pñie medicinaz spes vite reparetur eterne: vt qui regenerationis dona vio:lassent: proprio se iudicio condēnantes ad remissionē criminū puenirēt. Quid igif pētō:es se excusando respōdebunt: Quid gratiosus possunt audire de deo q̄ q̄ tot multiplicatis vicibus veniam pollicetur his qui ab eius amore nō ses:mel tm̄: sed totiens propria malicia cas:dyunt. Aperi cor tuum o peccator negla:

## De divina charitate.

genio; et vide si erga te blandus sit deus.  
Esto quippe ut nunc ad ipsum reuertaris  
et dicas ei: Peccavi: et statim indulget  
tibi: et modico interuallo temporis oc-  
currente iterum peccata pristina vel pe-  
ccata committit: si reuertaris ad deum:  
et dicas ei: heu me infelice peccavi: do-  
leo: ignosce mihi: adhuc post paululum: pro-  
posito bone voluntatis relicto recidivas  
grauiora facinora prosequendo: postquam  
si cōpuncto corde ad deum clamaueris  
pro remissione impetrāda erandier te.  
Qualiter deus remittit peccati penitē-  
ti multa peccata: nec propter multitudi-  
nem negat eiveniam. *Lapl. iij.*

**F**ertia conclusio de multiplicati-  
onis. Ostendit enim deus  
peccatoribus charitatē suā:  
cūz in uno solo si fieri posset  
omniū maloz: siue demonū: siue homi-  
num essent peccata: omniū hereticorū  
idolatriū: omniū homicidarū: et hu-  
tusmodi. hic tamen ad deum conuerti  
desiderans benigne suscipitur: nec des-  
picitur ob tantam congeriem: peccato-  
rum iniquitatūq. Quod utiqz verū co-  
stat esse auctoritate. Esaias nāqz in per-  
sona dei. xluij. ait: Delebo vestibz ini-  
quitates tuas: et quasi nebulam pecca-  
ta tua. Dicit iniquitates in plurali ad  
notandum q plura et multa peccata re-  
mittit: etiam si in uno inueniantur. Idip-  
sum voluit dīs ostendere per Ezechias  
xvij. vbi ait: Si impius egerit peniten-  
tiam ab omnibus peccatis suis q opes  
ratus est: et custodierit vniuersa prece-  
pta mea: et fecerit iudicium et iusticiam  
vitavuerit: et non morietur. Omnia ini-  
quitatū eius quas operatus est non re-  
cordabor. Dicit ergo deus remissum  
se non aliqua sed omnia atqz se non re-  
cordatur. Aduertedū tamen est in eo  
q dicit non recordabor: quia non recor-  
dari potest dupliciter intelligi. Primo  
quantuz ad simplicem obliuionem. Et  
hoc modo non conuenit deo: quia omnis  
scit preterita: presentia: et futura:

Alio modo non recordari potest intelli-  
gi quantum ad vindictam et punicio-  
nem: vt si quis non recordatur de alio  
ius peccato ad ipsum puniendū et ini-  
candum. Et hoc modo non recordari de  
deo. Cum ergo dicitur: non recorda-  
bor: sensus est iste. Cum peccato empe-  
nitentem cōspexero: ira eum videbo ac  
si nunqz peccasset. Igitur audi tu am-  
ma vocem clamantis dei qui ad te loqz-  
tur tibi qz dicit. Vire, iij. Tu autē for-  
nicata es cum amatoribus multicō-  
mē reuertere ad me dicit dīs et ego su-  
scipiam te. Cur tam dura es o ingrata  
creatura. Cur non mollitur cor tuus ad  
vocem tam dulcem celestis sponsi. For-  
te dices: Timeo ipsum et despero propter  
multitudinē peccatorū meorū. An non audi-  
sti que dicit pauloante. Sed adhuc vt  
spes tua sublevet: speculare et cōsidera  
illā peccatricē. Magdalena cui dīs pec-  
cata dimisit. O quam multa et varia cōsidera-  
rat cōtra deū cōfessione animarū suo-  
rum prioriorū: et in scribit. *Luc. vij.* Dicit  
jesus phariseo q de ipsa murmurabat.  
Remittuntur ei pītā multa. Marcus in  
euangelio suo asserit iesum xpī ab illa  
eiecisse septē demonia: p que bī Grego,  
in homel. super *Luc.* vij. vniuersitas  
designat. O magna olim peccatarū  
no sancta: quid remisit tibi lachymātī  
xpī. Nāqd vñū peccatū. Lerte inquiet  
ad oēs euagelicam vocē perscrutantes.  
Nō vñum sed plura mihi dimissi sunt.  
Ultinā oēs peccatores mīdi ad pedes ie-  
su currerent sicut et ego: q vñiquaqz dice-  
ret: Remittuntur tibi peccata tua. Que  
omnibus nobis remitterat dīs noster ies-  
sus xpī saluator: seculi concedēs hic no-  
bis gratiam: denum perducēs nos ad  
eternam gloriam: qui sit benedictus:  
exaltat: magnificatusqz in secula secu-  
lorum. Amen.  
De diuina charitate in quo ostēditur  
charitatem sit amor diuinus ut salutē  
peccatores quos etiā in extremo vite si-  
vere penitentiā egerint libenter susci-  
pit. *Sermo. v.*